

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

พระพุทธศาสนาเป็นปรัชญาชีวิต กล่าวคือแนวความคิดทางปรัชญามีสาระอยู่ที่สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้ชีวิตดำเนินไปสู่อุดมการณ์ที่ตั้งไว้ อย่างดีที่สุดได้ ความคิดเรื่องบุญและนิพพานในพุทธปรัชญาจึงเป็นเรื่องที่สำคัญและน่าสนใจมากที่สุดเรื่องหนึ่ง เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ คำสอนเรื่องบุญและนิพพานทำให้คนละเว้นจากความชั่ว ประพฤติความดี รู้จักควบคุมความประพฤติของตน เนื่องจากคนเห็นประโยชน์และโทษของการกระทำต่าง ๆ ทำให้เข้าใจกฎธรรมชาติของการกระทำว่า คนกระทำความชั่วเช่นไรก็ย่อมได้รับผลของกรรมที่ตนเองกระทำไว้ คนที่กระทำดี หรือทำบุญย่อมได้รับผลบุญตอบแทน คนที่กระทำชั่วหรือทำบาปย่อมได้รับผลบาปตอบแทน

ด้วยเหตุที่เรื่องบุญและนิพพานมีความสำคัญมากในพุทธปรัชญาดังกล่าวมาแล้ว จึงเป็นเรื่องที่ควรจะได้มีการศึกษาวิเคราะห์กันอย่างลึกซึ้งและเป็นระบบเกี่ยวกับความหมายที่แท้จริงของบุญและนิพพานตามที่ปรากฏในคัมภีร์ของพุทธปรัชญา และปัญหาที่มักจะทำให้เข้าใจผิดในเรื่องของบุญและนิพพานมากที่สุดก็คือเรื่องผลของบุญและนิพพาน เนื่องจากการกระทำบางครั้งอาจไม่มีผล ปรากฏชัดเจนในทันที ผู้ที่ไม่มีความเข้าใจในเรื่องนี้ จึงมองไม่เห็นผลแห่งการกระทำของตน ทำให้สับสนและเข้าใจไขว่เขวในกฎธรรมชาติของการกระทำ เช่น บางคนกำลังทำชั่วอยู่แท้ ๆ กลับได้รับผลดีมากมายทั้งลาภ ยศ สรรเสริญ สุข หลังไหลเข้ามาในชีวิต ตรงกันข้ามคนบางคนได้ทำความดีมาแล้วมากมาย แต่กลับได้รับความทุกข์ทรมานต่าง ๆ เช่น เสื่อมลาภ เสื่อมยศ ถูกนินทาว่าร้าย ถูกสบประมาทได้รับความเจ็บไข้ได้ป่วยอยู่ตลอดเวลา ความสลับซับซ้อนดังกล่าว ทำให้ผู้รับผลแห่งกรรม เกิด

ความสับสน เกิดความไม่แน่ใจว่าสิ่งที่ตนทำนั้นเป็นบุญหรือบาป หรือเรื่องของกรรมไม่มีจริง จึงไม่มีการแสดงผลอะไรออกมา ปัญหาที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งของความคิดเรื่องบุญกับนิพพานในพุทธปรัชญาเถรวาทก็คือ นิพพานเป็นจุดหมายปลายทางที่พระพุทธศาสนาสอนให้พุทธศาสนิกชนมุ่งไปให้ถึง เพื่อความดับไม่เหลือแห่งทุกข์และเพื่อความสงบสุขนิรันดร ดังนั้น บรรดาคำสอนทั้งหมดของพระพุทธศาสนาจึงควรจะต้องมีจุดหมายสุดท้ายอยู่ที่จุดนี้ แต่คนทั่วไปมักเชื่อว่าการทำบุญจะทำให้ได้รับผลบุญที่จะทำให้มีชีวิตที่สุขสมบูรณ์มากขึ้นในชาติภพหน้า ดังนั้น จึงทำให้เกิดปัญหาว่าคำสอนหรือความคิดเรื่องบุญนี้จะมีความสัมพันธ์ที่สอดคล้องหรือขัดแย้งกับความคิดเรื่องนิพพานหรือไม่อย่างไร การศึกษาความคิดเรื่องบุญและนิพพานอย่างเป็นระบบจะทำให้สามารถอธิบายถึงปัญหาดังกล่าวได้ และจะทำให้เกิดความเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างแนวความคิดเรื่องบุญกับนิพพานในพุทธปรัชญา อันจะช่วยให้มองเห็นพุทธปรัชญาอย่างเข้าใจในภาพรวมทั้งหมด ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเรื่องบุญกับนิพพานในพุทธปรัชญาเถรวาทเป็นเรื่องสำคัญที่ควรจะได้รับการศึกษาค้นคว้า

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวความคิดเรื่องบุญในทรรศนะของพุทธปรัชญาเถรวาท
2. เพื่อศึกษาแนวความคิดเรื่องนิพพานในทรรศนะของพุทธปรัชญาเถรวาท
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแนวความคิดเรื่องบุญกับนิพพานในพุทธปรัชญาเถรวาท

แนวเหตุผล

เรื่องบุญและนิพพานเป็นแนวความคิดที่สำคัญที่สุดเรื่องหนึ่งในพุทธปรัชญาเถรวาท การศึกษาอย่างเป็นระบบถึงความสัมพันธ์ระหว่างแนวความคิดเรื่องบุญกับนิพพานนี้จะช่วยให้เข้าใจได้ว่า ความคิดเรื่องบุญเป็นคำสอนที่สอดคล้องและสนับสนุนความคิดเรื่องนิพพานอย่างไร รวมทั้งจะช่วยให้มองเห็นพุทธปรัชญาอย่างเข้าใจในภาพรวมทั้งหมด

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเชิงวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเรื่องบุญกับนิพพานในพุทธปรัชญาเถรวาทนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาด้วยวิธีการศึกษาแบบพรรณนาและวิเคราะห์ (Descriptive and Analytical Approach) โดยวิธีการ ดังนี้

1. วิจัยจากเอกสาร (Documentary Research) โดยการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น คัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา อนุฎีกา ตำราวิชาการ เป็นต้น
2. วิเคราะห์ตีความและสรุปข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการค้นคว้า

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. จะทำให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความคิดเรื่องบุญ และนิพพานซึ่งเป็นเรื่องสำคัญของพุทธปรัชญาเถรวาท ได้อย่างถูกต้องและลึกซึ้งยิ่งขึ้น
2. จะทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเรื่องบุญกับนิพพาน ในพุทธปรัชญาเถรวาท
3. จะทำให้มีความเข้าใจในวิถีการดำเนินชีวิตของชาวพุทธซึ่งเชื่อเรื่องบุญ และนิพพาน ตามคำสอนในพุทธศาสนาได้ดียิ่งขึ้น
4. จะเป็นแหล่งค้นคว้าทางวิชาการ และเป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจในการศึกษาวิจัยเรื่องเกี่ยวกับพุทธปรัชญาในประเด็นอื่น ๆ ต่อไป